

प्रा. प्रियानंद आगळे
अध्यक्ष : इको-निड्स
फाऊंडेशन

पहिला लढा फीविरोधी

मला शासकीय तंत्रनिकेतन औरंगाबादमध्ये स्थापत्य अभियंत्रिकेच्या पदविकेच्या वार्गात प्रवेश मिळाला. तेव्हा पुन्हा अभ्यासाठी मकबन्याशिवाय पर्याय नव्हता. शिक्षणाचा खर्च वाढत होता. पुस्तके घेण्यासाठी पैशाची अडचण असायची. त्यावेळी दिवाळी आली तेव्हा मी विचार केला की फटाक्याच्या पैशाची पुस्तके घ्यावी. नाही तर फटाक्यांनी प्रदूषणच होते. तेव्हापासून आजतागायत दिवाळीला पुस्तके घेणे सुरूच आहे. आर्थिक चणचणीमुळे अर्धवेळ नोकरी करू लागलो. त्यामुळे गावाला जाणे जमेना म्हणून मन अस्वस्थ व्हायचे. ती दूर करण्यासाठी मुकबन्याच्या निसर्गरम्य परिसरात अभ्यास करत बसायचा. नंतर मुकबरा विषयावर कविता लिहिल्या. त्यावेळी आमच्या महाविद्यालयात ग्रंथालयामार्फत जुन्या प्रश्नपत्रिका विद्यार्थ्यांना मिळत नव्हत्या. म्हणून सर्व विद्यार्थ्यांच्या सहा घेऊन प्राचार्य धनोकारसरांकडे अर्ज केला. त्यामुळे आम्हाला प्रश्नपत्रिका मिळण्यास सुरुवात झाली. परंतु यामुळे मी महाविद्यालयात प्रसिद्ध झालो. प्राध्यापक मला विद्यार्थ्यांचा लीडर म्हणायला लागले. माझा मित्र नितीन पगार याची बहीण प्राची (सुर्वणा), कृष्णा काटकर यांच्या मदतीने पर्यावरण व सामाजिक विषयावर भितीपत्रके लिहिण्यास सुरुवात केली. अशा प्रकारे माझे विचार आणि कविता लोकांपुढे मांडू लागलो. यामुळे धनोकारसर मला चांगले ओळखू लागले. अशातच स्थापत्य अभियंत्रिकी पदवी प्रथम क्रमांकात उत्तीर्ण झालो. आईने ज्यासाठी गाव सोडले त्याचे सार्थक झाले.

जवाहरलाल नेहरू अभियांत्रिकी महाविद्यालयात पदवीसाठी प्रवेश घेतला. त्यावेळी फी भरण्यासाठी पैसे नव्हते. मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून फी न घेण्याचे सरकारचे निर्देश आहेत. मात्र ते धुडकावून महाविद्यालयात प्रवेशशुल्क आकारले जात होते. या अन्यायाच्या विरोधात लढण्याचे ठरवले. यासाठी उपसंचालक उच्च व तंत्रशिक्षण याचे कार्यालय गाठले. सुदैवाने धनोकारसर तेथे उपसंचालक होते. त्यांनी माझा प्रश्न समजून घेतला आणि महाविद्यालयात पत्र पाठवले व पत्राची एक प्रत मला दिली. प्रियानंद यांना तात्काळ प्रवेश देण्यात यावा. न दिल्यास महाविद्यालयावर कारवाई करण्यात येईल, असे त्यात लिहिले होते. त्यानंतर फी न घेता मला प्रवेश दिला. ही बातमी महाविद्यालयात पसरताच अनेक गरीब विद्यार्थी मला भेटायला आले. अशा प्रकारे आम्ही अन्यायाविरुद्ध लढलो आणि जिंकलो. या घटनेने अन्यायाविरुद्ध लढायला शिकवले.

आमच्या वस्तीत मी अभियंता झालो होतो. त्यामुळे की काय ६ डिसेंबर २००३ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनाच्या कार्यक्रमात बोलण्याची संधी मला मिळाली. माझ्याप्रमाणे गावातील इतर मुलेही शिकली पाहिजेत म्हणून मोफत शिकवणीवर्ग सुरू करण्याचा माझा विचार होता. माझा धाकटा भाऊ अतःदीप व त्याचा मित्र रोहित थोरात यांच्याशी या विषयावर चर्चा केली. ते दोघेही माझ्यासोबत हे काम करण्यास तयार झाले. खऱ्या अर्थाने त्यादिवशी या दोघांच्या रूपाने मला नवे दोन हात मिळाले. मुलांना शिकवणीसाठी बुद्धविद्यारत आणले. सुरुवातीला मुलांची संख्या कमी होती. परंतु नंतर वाढून ती ४०-५० पर्यंत गेली. रोज संध्याकाळी या मुलांना तीन तास शिकवायचे